

מדוע נמצא עתה חלק מן השמאל מימינו של בגין?

חשוב לזכור פרשה זו כיום. מגיני תדיו היו חסידיו הציונות המעשית, אבות ההתיישבות העובדת, ונתישת ישוב נראה להם כתועבה שאין פרוגמטתה. ז'בוטינסקי, נביא הציונות הדינאית, לא ראה כל פסול בחיסוד ישוב, כאשר הנתונים המדיניים או הצבאיים חייבו זאת.

מי צדק? הציונות המדינית או המעשית? לשאלה זו אין משמעות, אם אין מוספים לה מיד שאדה שניה: **מתי?**

קרוב לוודאי שההיסטוריה תקבע שיעד להקמת המדינה, צדקה הציונות המעשית. העובדות שנוצרו בארץ הניחו את התשתית למדינה, וכלי תשתית זו — קרוב לוודאי שלא היתה קמא כלל. תשתית זו היתה מורכבת מעובדות רבות — ערים, ישובים חקלאיים, מיפעלי-כלכלה, מוסדות לאומיים, אירגונים המוניים כמו ההסתדרות הכללית, מיפלוגות, שרותים סוציאליים, אירגון-ההגנה, הקיבוצים היוו את העמדות הקדמות של מערכת מסועפת זו.

ההכרעה המדינית והצבאית של 1947/48 נגזרה במידה רבה על פי ההיערכות המעשית בשטח. עד אוקטובר 1948, היתה גם המערכה הצבאית צמודה בעיקרה להתיישבות העובדת. נגבה בארטיביות, דגניה, יחיעם היו באמת עובדות בעלות מישקל צבאי — בנתונים של המילחמה היתה א שאופייה הצבאי היה כזה של מילחמת-אזרחים. אך מאז אמצע 1948, עם הקמת המדינה י

גאל אלון ומנחם בגין בוויכוח על הסכמי קמפ-דייוויד בכנסת

חימוש צה"ל בשריון, כתותחים ובמטוסים, הפכה הציונות המעשית בלתי-רלוונטית מכך הבחינות. הציונות המדינית תפסה את מקומה. רק באמצעים מדיניים ניתן היה להשיג את היעדים הכבדים: שזום או אימפריה ישראלית. (למען הצדק יש להזכיר כאן כי חסידיו הציונות המדינית נית יכולים לטעון כי צדקו גם קודם לכן. ההיסטוריה אינה מעבדה מדעית, ואין בה האפשרות אלא לבחון שיטה אחת ויחידה בכל עת. הציונות המעשית נוסתה והצלחה. איש אינו יכול לדעת בוודאות מה היה קורה אילו נוסתה באותה עת הציונות המדינית.)

כאשר פברו אנשי הקיבוץ המאוחד ותנועת-המור שב"ם, ובראשם ישראל גלילי ומשה דיין, כי ההתנחלות לווית בשטחים הכבושים יקבעו את גבולות-העתיד של המדינה, הם דמו לדינוואורים שהתעוררו אחרי תרדמה של כמה מיליוני שנים ויצאו לעולם שבו השתלטו בינתיים היונקים. הם ניסו להפעיל ב-1967 שיטות של 1907.

תנועת-העבודה לא הצליחה להיפטר מתפיסותיה ה-היסטוריות. מאובנים היסטוריים כמו יצחק טבנקין וגולדה מאיר נשארו האורים והתומים שלה. מ ש זום כך לא היתה תנועת-העבודה מפוי גלת להביא את השלום, והיוותה את אחד הי מיכשולים העיקריים להשגתו.

ומשום-כך היה צורך כך מסתבר בדיעבד, בני צחון אנשי ארץ-ישראל השלמה כדי להשיג את השלום, שיביא לחלוקתה מחדש של ארץ-ישראל.

הדבר מצינצל כבריחה. אך ההיסטוריה מרי אה בכריחות כאלה.

כז זה מתאים לדברים שהסברתי לחיים גורי, בעת השיט על מימי הנילוס. לפני שנה, אני גדלתי באסכולה ההוויזיוניסטית. בגיל 14 הצטרפתי לאצ"ל. במשך כמה שנים מחיי, היה זאב ז'בוטינסקי רבי ומורי. לא הייתי בטוח אם מנחם בגין יעבור למדיניות של שלום על חשבון התחלוליות. אך ידעתי שהוא מסוגל לכך. שילום או התחלוליות? מי שגדל בבית-הספר של הציונות המדינית, אין לו קושי במחן התשובה הנכונה: השלום קודם לכל.

תזקקנו

ולמנוע את חצייתו עליידי כוח אויב ביעילות הרבה יותר גדולה מאשר שרשרת-ישובים. (לדעתי כהביטוראי, ולדעת אחרים הנושאים דרגות צבאיות נשגבות יותר, אין גם צורך במחנות-צבא. טור מזורין ישראלי, שינוע מבית-שאן, למשל, יוכל לחסום את הנהר, בעת-הצורך, לפני שכוח צבאי משמעותי יוכל לחצותו ממזרח.)

אם יהיה אייפעם צורך להילחם על הירדן, יהיו הקרי בוצים והמושבים שם למעמסה על צה"ל. וזאת תהיה השפעתם היחידה על הלחימה. מבחינה מדינית, היתה תוכנית-אלון אכסורד — וכינתיים הוכח הדבר בעיני.

שום מלך ירדני לא יעלה על העתו להסכים לשלום שב-עיקבותיו תהיה ממלכתו מבוחרת לשתיים, לכל אורכה, עליידי איזור מיושב של מדינה זרה. ואילו מדינה פלסטינית, לכשתקום, בוודאי לא תסכים כי שטח ישראלי ינתק אותה מן העולם הערבי. מאז הוכרזה תוכנית-אלון, במשך 11 שנים ארוכות, לא נמצא אף ערבי אחד שהסכים לה.

יש לנו עת הנילוס. הצוות המצרי הגיש לנו בידה קרה. מפרקים שירי-מולדת של שידורי-ישראל, התווכחו על דברים רבים. את רוב הדברים שכחתי. לפני כמה ימים הזכיר חיים גורי, באחת מרשימותיו, את אחד מנושאי השיחה. הוא כתב כי "אחד ממנהיגי הירדנים בארץ, עיתונאי ועורך, שהקדים רבים, אמר לי בעת טיול בירת מצרים: ...ביני לבין בגין רב המשותף. זה משונה, אך זה נכון. אתם במערך דקים בתורת עוד דוגם ועוד עז ומחרשה וממטרה, וכל הארץ תלחי, ובערך ההתיישבות כגורם מדיני וביטחוני. אנתנו תופסים את הדברים אחרת. עם כל הכבוד, אין לנו סנטימנטים לכל תנועת-הנוער הזאת, שאין לה שחר. אנתנו מאמינים בפרטיקה גדולה, בז'סטות נועזות, בסיכונים, בהכרעה מדינית, בתימרון מבריק, בניצול הזדמנויות."

אינו זוכר אם אמרתי את הדברים בדיוק כן, ואני פומך על זיכרונו של גורי. נדמה לי שאותם דברים, שנאמרו בדצמבר 1977, מסכיבים רים הרבה דברים המתרחשים עתה.

הם מסבירים, בין השאר, את אחת התופעות הנראות כמורות ביותר:

הקליב גדולים של תנועת-העבודה וההתיישבות העובדת נמצאות עתה מימינו של מנחם בגין, החסיד של ארץ-ישראל השלמה, ומחבלים בשזום שהוא התם עליו.

ככל אחד משלושת מיגוריה-שלום — השלום הישראלי-מצרי, השלום הישראלי-סורי והשלום הישראלי-פלסטיני — חוצץ בין הצדדים שדה-מוקשים קטלני.

המוקשים הם התנחלויות. לא כמיקרה הונחו שם, וזא כמיקרה הונחו שם עיירי ממשלה של "ארץ-ישראל העובדת."

כדאי לבחון איך התרחשו הדברים, למעשה, "בשטח", אחרי מילחמת ששת-הימים. כשאך הסתיים כיבוש הגדה המערבית, נחפזו שני גופים לפעול.

הגוף האחד היה שבועון זה. הוא שיגר באופן בהול מיכתב הראשי-ממשלה, לוי אשכול, הציע לו לקרוא מייד לעם הפלסטיני להקים מדינה לאומית משלו, בעזרת ישראל ובברית עימה.

הגוף השני היה הקיבוץ המאוחד. הוא שיגר באופן בהול מישחת של מומחים לגדה ה-מערבית, כדי לבדוק היכן אפשר להקים שם קיבוצים.

היוזמה הראשונה, זו שלנו, לא הולידה דבר. מילבד שאלה של "אילו", מה היה קורה אילו אכן הלכה ממשלת-ישראל בדרך זו, והיתה גגיעה לשלום עוד ב-1967, כאשר כל הקלפים היו בידנו, ואנתנו יכולנו לקבוע את הכיוון, את הקצב ואת המהירות.

היוזמה השנייה, זו של הקיבוץ המאוחד, הרי לידה צרות בלי סוף.

המישהחת פקרה את הגדה המערבית כולה, והגיעה למסקנה מיקצועית חרד-משמעות: יש בגדה רק איזור אחד המתאים להתיישבות קיבוצים מודרנית, והוא הגדה עצמה. כלומר: הרצועה הדקה והארובה שאורך נהר הירדן, וברצועה זו יש מים — מי הנהר. הקרקע שטוחה, ועל כן מתאימה לעיבוד במכונות. האוכלוסיה הערבית בה היתה דלילה.

מסקנה זו הולידה את תוכנית-אלון. התוכנית, הנושאת את שמו של איש הקיבוץ-המאוחד, יגאל אלון, חבר משק גינוסר, התימרה להיות תוכנית מדינית-ביטחונית. היתה זאת גניבת-דעת. מבחינה ביטחונית, התוכנית היא בדיחה. מבחינה מדינית, היא אבי סורד, אך היא רצינית מאד כתוכנית להתיישבות.

התוכנית קבעה שיש לספח לישראל שטחים שונים. את הגולן, רצועת-ערבה, חלק מאיזור חברון, פיתחת-רפח וחוף יסיף עז-שזם-אלי-שיד, ועד ביכלה.

אך כן אזה היו קישוטים. עיקר-העיקרים של התוכנית היה רעיון היישוב והסיפוח של ביקעת-הירדן.

לפי התוכנית, היה על ישראל להקים שרשרת של ישרים בים לאורך הנהר. ישובים אלה נועדו, כביכול, להוות "חגורת-ביטחון" בין הגדה המערבית, שתחזור לריבונות ערבית (לירדן) או לפלסטינים, לאלון לא היה איכפת) ובין הגדה המזרחית.

מבחינה ביטחונית, היתה זאת בדיחה. שזיים-שלושה מחנות צבאיים יכולים לפקח על הנהר.